

Copyright foto

Inzet Improvac stuit op weerstand

‘Veilig middel stopt aanmaak hormonen’

Het middel bestaat al meer dan vijftien jaar en toch is Improvac relatief onbekend in Nederland. Varkenshouders staan niet te springen om een vaccin tegen berengeur te gebruiken. De retail is terughoudend. De consument weet helemaal van niks en zou wellicht schrikken van het idee dat varkens worden geïnjecteerd met een middel dat een effect heeft op de testikels van een dier. „Begrijpelijke overwegingen, maar Improvac is veilig”, meent Ad Bakx van Zoetis.

Het is geen wonder dat farmaceut Zoetis bedachtzame stappen zet om Improvac volop in Nederland op de markt te brengen, terwijl het internationaal succesvol wordt toegepast met geen enkel geregistreerd risico voor mens of dier. Bovendien worstelt de Nederlandse sector met de ingezette koers van niet meer castreren en beren mesten. In de voorgaande edities van Pig Business is duidelijk naar voren gekomen dat de markt voor beren verzadigd is, de consument geen vlees wil met berengEUR en er steeds meer varkenshouders overstappen op het castreren.

BerengEUR, agressief gedrag en het voor sommige consumentenproducten minder geschikte berenvlees zijn de flessenhals in de ambitie voor een hoger dierenwelzijn in de varkenshouderij. Een middel als Improvac, dat de berengEUR elimineert, zou in het diervriendelijke Nederland een welkom geschenk moeten zijn. Of toch niet? Zijn het werkelijke zorgen die aan de terughoudendheid ten grondslag liggen of is het puur onwetendheid en angst? Leidt bijvoorbeeld de inname van varkensvlees dat met Improvac is gevaccineerd tot een verminderd libido en vruchtbaarheid bij mannen? De vraagtekens hebben er toe geleid dat in het Verenigd Koninkrijk de Assured Food Standards (AFS) uiterst gereserveerd is. Dat in Duitsland de slachterijen voorlopig nog geen Improvac willen gebruiken zonder goed overleg met de retailers en ook in Nederland heerst twijfel.

Effect op mensen

In Australië, Nieuw-Zeeland en Brazilië wordt het middel al jaren gebruikt en de meeste vragen over Improvac worden door de mannelijke consumenten gesteld. Tot nu heeft nog geen enkele consument nadelige bijwerkingen gemeld, schrijft dr. Darryl D'Souza, general manager, Research & Innovation van Australian Pork Limited in een rapport. Hoe zit het dan met degene die Improvac toedient? Hoe groot zijn deze risico's als hij zich per ongeluk zelf met Improvac injecteert? Ook hier meldt D'Souza dat er geen enkel geval bekend is waarbij dit is gebeurd. Zelfinjectie zou mogelijk bij mensen hetzelfde effect als bij varkens kunnen geven: het tijdelijk stopzetten van het

functioneren van de testikels en productie van hormonen met als gevolg een verlaagd libido en vruchtbaarheid. Maar deze gevolgen openbaren zich pas als men zich twee keer per ongeluk injecteert.

Ook bij vrouwen is er mogelijk een effect en zwangere vrouwen kunnen het vanuit veiligheidsoverwegingen beter niet toedienen. Maar dit is dan ook de enige restrictie die voor het middel geldt. Wereldwijd is er al veel onderzoek gedaan en onlangs stelde de Noorse regering nog een onderzoeksteam samen om Improvac te onderzoeken (rapport nog niet vrijgegeven). In alle onderzoeken wordt gesteld dat het veilig is en ook de European Medicines Agency heeft het middel in 2009 goedgekeurd. Inmiddels wordt het onder andere in België (Colruyt, Delhaize, Carrefour) en Zweden gebruikt en is het in meer dan 60 landen toegelaten. Dierenorganisaties in een aantal landen ondersteunen het, waaronder Gaia in België en RSPCA in Verenigd Koninkrijk en Australië. Veel organisaties, waaronder ook Westfleisch, onderzoeken momenteel het gebruik van Improvac.

Geen castratie

Voorzichtigheid en angst regeren vooral, want stel je voor dat de consument het vlees afwijst of dat de anti-dierhouderijlobby het gebruikt als pr tegen de veehouderij. Het grote probleem met Improvac is namelijk dat de werking van het middel behoorlijk ingewikkeld is en voor menig consument niet in Jip & Janneke-taal is uit te leggen. Termen als chemische castratie of hormoonmiddel liggen voor het oprapen en zullen net als de plofkip bij de consument beter in het gehoor liggen, dan de uitleg van een vaccin dat de aanmaak van geslachtshormonen tijdelijk stopzet.

Zoetis beseft dat Improvac gevoelig ligt, maar verbaast zich tegelijkertijd dat weinigen precies weten hoe het middel werkt en daardoor verkeerde termen gebruiken. Ad Bakx: „Er zijn allerlei vooroordelen, maar als je mensen vraagt wat Improvac is, dan weten ze het niet. Wat ik van de media oppik, is dat ze de verkeerde benaming gebruiken als chemische castratie of immunocastratie, maar Improvac is geen castratie. Castratie is het verwijderen van de geslachtsorganen en

daarvan is geen sprake. Het is een vaccin, omdat het net als elk vaccin antistoffen opwekt en wel tegen GnRF. Deze stof stuurt het functioneren van de testikels aan. De antistoffen binden zich aan het GnRF, waardoor de testikels tijdelijk geen geslachtshormonen meer aanmaken.” „Het middel zorgt ervoor dat de pubertijd van de beer tijdelijk wordt uitgesteld en dat beren niet het ongewenste berengEUR vertonen of de berengEUR produceren. Er zijn twee vaccinaties nodig, want pas na de tweede vaccinatie ontstaan er voldoende antistoffen om een effect te kunnen geven en de hoeveelheid antistoffen neemt weer snel af. Als Improvac is uitgewerkt dan wordt de geslachtsontwikkeling weer voortgezet.” Uit een onderzoek van het Department of Biological Sciences, Western Michigan University blijkt inderdaad dat beren na tien weken weer tekenen van herstel in de ontwikkeling van geslachtskenmerken vertonen.

Volksgezondheid

De aanmaak van twee belangrijke hormonen, die verantwoordelijk zijn voor de groei van testikels en agressief gedrag wordt dus tijdelijk stopgezet. „Testosteron en androstenon worden in de testikels aangemaakt. Androstenon is samen met Skatol verantwoordelijk voor de berengEUR en beide stoffen hopen zich op in het vet. Skatol is een bijproduct van darmbacteriën en wordt geproduceerd in zowel beren als zeugen. Normaliter wordt Skatol in de lever afgebroken, maar bij beren gebeurt dit veel minder. De concentraties van beide stoffen zijn dus veel hoger bij niet-gecastreerde beren, en bij het bakken van het vlees komt dan de berengEUR vrij.”

Gezien de werking van Improvac is het geen chemische castratie, want er wordt immers niets geïncubeerd. Ook is er geen sprake van immunocastratie, want nadat het middel is uitgewerkt, gaat de ontwikkeling van de geslachtskenmerken gewoon verder. Volgens Zoetis is het middel voor de mens veilig, want zelfs al zou iemand zich doelbewust twee keer injecteren dan nog zijn de effecten tijdelijk. „Er zijn daarnaast ook testen gedaan bij het oraal toedienen van Improvac. Omdat het een eiwit is, wordt dit gewoon in het darmstelsel ►

Copyright foto

Tot na de tweede vaccinatie met Improvac is de voederconversie hetzelfde als van intacte beren en de groei is identiek.

afgebroken, zonder gevolgen. Daarnaast kent Improvac ook een wachttijd van nul dagen, terwijl de varkens vier weken voor de slacht de tweede injectie krijgen. Onderzoek heeft bovendien uitgewezen dat er geen residuen in het vlees zijn ontdekt. Er is dus absoluut geen gevaar voor de volksgezondheid.”

Beer wordt borg

De biggen kunnen vanaf acht weken leeftijd worden gevaccineerd en tussen de eerste en tweede injectie moet minimaal vier weken zitten. De tweede vaccinatie moet op advies van Zoetis minimaal vier tot zes weken voor aflevering worden toegediend. „Na de tweede vaccinatie gaat de beer zich gedragen als een borg en na vier weken is alle androstenon en skatol in het vet afgebroken en is de kans op berengeur nihil. Ook de vleeskwaliteit is dan toegenomen en heeft het vlees minder dripverliezen. In feite is de vleeskwaliteit dan hetzelfde als van gelten en borgen.” Onderzoek heeft wel aangetoond dat, als de beren te vroeg een tweede injectie krijgen, er vervetting kan optreden net als bij borgen. Een ander onderzoek toont weer aan dat ook twee weken na de tweede injectie het skatolgehalte drastisch is verlaagd en de kans op berengeur aanzienlijk is verminderd. Datzelfde onderzoek vermeldt niet wat de kwaliteit van het vlees na twee weken is. Een mester kan met een latere vaccinatie wel iets meer profiteren van de betere

voederconversie van beren met als wisselgeld toch iets langer ongewenst berengedrag. Volgens Bakx kun je met Improvac dus ook sturen. „Na de tweede vaccinatie blijft de beer eerst vooral vlees aanzetten, maar wordt daarna geleidelijk een borg. Het dier is rustig en vreet veel, maar moet wel minder energierijk voer krijgen, omdat het anders teveel vet aanzet. Dat is natuurlijk afhankelijk van het type varken. De kwaliteit van het karkas wordt uiteindelijk door het vakmanschap bepaald. Maar gevaccineerde beren hebben minder vet dan borgen en een beter vlees/karkasgewicht. Tot na de tweede vaccinatie is de voederconversie hetzelfde als van intacte beren en de groei is identiek. Ook het agressieve gedrag is na de tweede vaccinatie aanzienlijk verminderd. Dat leidt tot meer dierenwelzijn, minder mest en arbeidsgemak.”

Uit de tientallen onderzoeken is tevens onderzocht wat de smaak en kwaliteit van het vlees is. Deze wordt als beter ervaren dan vlees van intacte beren. Nagenoeg elk onderzoek concludeert overigens dat vaccineren een effect heeft op berengeur en vleeskwaliteit.

Maatschappelijke acceptatie

Vaccineren kost geld en hoewel mesters minimaal vier euro berendetectiekosten betalen per afgeleverde beer en soms zelfs nog een korting hierboven op, liggen de kosten volgens Zoetis op hetzelfde niveau; drie tot vier euro per vleesvarken. Daar komen nog de arbeidskosten van twee keer vaccineren bij. Dat is voor sommige

varkenshouders wellicht teveel geld. De varkens zijn echter uniformer, hebben minder verwondingen, minder uitval ten opzichte van gecastreerde biggen en een betere vleeskwaliteit.

Hoewel de werking van Improvac bewezen en veilig is, blijft de vraag of je als keten weer met een extra product moet vaccineren. Als castratie maatschappelijk ongewenst is en het ooit verplicht wordt om niet meer te castreren of als de markt nog meer berenvlees weigert, lijkt er geen echt alternatief voorhanden te zijn. Naast de kosten en arbeid, is het grootste obstakel de acceptatie van de consument en dierenorganisaties. Zoetis geeft aan dat er gesprekken worden gevoerd met dierenwelzijnsorganisaties. „We moeten in ieder geval stoppen om het chemische castratie te noemen en de consument goed uitleggen hoe het vaccin werkt, dat het veilig is en waarom het wordt gebruikt. Veel slachterijen zijn nu bezig met onderzoeken. Al hangen ze dit nog niet aan de grote klok. We ervaren ook dat er vanuit de varkenshouders meer belangstelling is, maar dit is absoluut nog geen grote groep”, aldus Ad Bakx. Dat de angst voor een verminderde consumptie van varkensvlees door Improvac wellicht ongegrond is, laat het Belgische Colruyt zien. Ze eist de inzet van Improvac en dat stuitte in 2010 op grote weerstand binnen de keten. Maar Colruyt heeft tot nu toe geen nadelige gevolgen gemerkt van hun stap. ■

 Reageren?
redactie@pigbusiness.nl

200 kilo beer zonder berenaeur

Ambachtelijk slager Bert Vlot uit Brandwijk slachtte onlangs een aantal beren, dat met Improvac was gevaccineerd. Hij stond versteld van de vleeskwaliteit. „Ik neem in mijn slagerij niet het risico om beren te slachten, want mijn klanten zullen de berengeur niet waarderen, maar onlangs moest ik een aantal beren voor een groentenaar slachten. Hij voert zijn varkens met het groenteaafval en verkoopt het vlees in zijn winkel. De beren waren behoorlijk zwaar. Eentje was zelfs meer dan 200 kilo. Ik had verwacht dat dit

een lastig verhaal zou worden, maar de boer vertelde mij dat hij zijn varkens had gevaccineerd. Ik had er nog nooit van gehoord en we besloten te ze slachten met in het achterhoofd dat we het vlees altijd nog naar Rendac konden brengen. Ik was verbaasd toen ik beren slachtte. Het vlees was fantastisch van kleur en het had geen berengeur. Ook de vleeskwaliteit was aanzienlijk beter in vergelijking met normale beren. Dit vlees zou ik wel aan mijn klanten durven te verkopen.”

Copyright foto